

Utbildningsinspektion i rektorsområde 1

Grundskolan och grundsärskolan Hagalundsskolan, grundskolorna Munkerudsskolan och Ransätersskolan samt förskolan Tallåsgården

UTBILDNINGSINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

1. Normer och värden
2. Kunskaper
3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete
6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde. Rapporten ger således inte en heltäckande beskrivning av all pågående utbildningsverksamhet inom enheten vid den aktuella tidpunkten.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter liksom jämförelser med jämförbara verksamheter är också betydelsefulla vid bedömningarna och för slutsatserna med krav på åtgärder och förbättringar. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Skolform	Antal elever/barn	Skolform	Antal elever/barn
Förskola:	136	Skolbarnsomsorg:	169
Förskoleklass:	34		
Grundskola:	246	Obligatorisk särskola:	7

Utbildningen vid skolorna omfattar förskoleklass – årskurs 5 samt grundsärskolan för samma åldersgrupp. I anslutning till skolan finns fritidshem. Skolan har tillgång till ett elevvårdsteam, kallat elevhälsan, som består av en speciallärare, skolsköterska och kurator.

Från och med innevarande läsår återfinns årskurs 5 vid de två grundskolorna, Hagalundsskolan och Munkerudsskolan. Ransätersskolans verksamhet innefattar årskurs 5 vid nästa läsårsstart.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i arbetslag. Skolornas fritidspersonal arbetar under stora delar av dagen i klasserna.

Munkerudsskolan och Hagalundsskolan är nybyggda och Ransätersskolan är från 1960-talet. Viss del av verksamheten sker i Forsnässkolan, Munkfors centralort, exempelvis slöjd och idrott.

Ransätersskolan har varit nedläggningshotad och frågan politiskt diskuterad. Föräldrar och lärare i Ransäter har varit mycket aktiva i denna fråga. Kultur- och utbildningsnämnden har tagit beslut att ha kvar skolan.

Genomförandet av inspektionen i rektorsområde 1

Skolverket sände den 6 juni 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektionsteamet med ansvar för rektorsområdet har bestått av undervisningsråden Mats Löwing och Thomas Nilsson. Besök i rektorsområde 1 inleddes den 8 september och avslutades den 7 oktober 2003.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och rektorsområde 1, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem etc.

I rektorsområdet genomfördes intervjuer med rektorn, biträdande rektorn, lärare, elever samt personal från elevhälsan. Lektioner i samtliga årskurser besöktes. Under besöket fördes också samtal med elever, föräldrar och övrig personal.

Övrig information av betydelse för inspektionen är att ledningsresurserna, som består av rektorn, biträdande rektorn och en administratör, är placerade på Forsnässkolan, skilda från de skolor de ansvarar för.

Två av skolorna samt förskolan Tallåsgården ligger i centralorten och den tredje skolan i Ransäter, en mil söderut. De flesta av eleverna går i den skola som ligger geografiskt närmast, men i flera fall utnyttjas möjligheten att fritt välja skola, framför allt till Ransätersskolan.

Förskoleverksamheten sker i huvudsak vid Tallåsgården, men vid Ransätersskolan och en liten enhet i centralorten.

Hösten 2004 planerar Hagfors kommun att stänga verksamheten vid Mjönäs skola och eleverna överförs till Munkfors kommun. Tanken är att detta skall bidra till att öka elevunderlaget vid samtliga tre grundskolor i Munkfors kommun.

Personalen är anställd med placering inom kommunen och kan vid behov flyttas inom rektorsområdet.

Bedömning

Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanernas mål framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och lust att lära. I läroplanerna anges också att barn och elever skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön samt få ett reellt inflytande över utformningen av utbildningen. På samma värdegrund vilar verksamheten inom det offentliga skolväsendet för vuxna.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet med skolans värdegrund och läroplanernas mål att sträva mot.

Inspektörernas intervjuer och observationer visar att resultaten av skolornas arbete med värdegrunden uppvisar stora likheter.

Vid intervjuer med eleverna framkommer tydliga etiska ställningstaganden. De vet vad som är rätt och fel. Eleverna känner till skolans handlingsprogram mot kränkande behandling och att personalen skall kontaktas när någon utsätts för kränkande behandling.

Inspektörernas intervjuer genomfördes åldersblandade och med både pojkar och flickor i grupperna. Eleverna upplevde detta som naturligt och en 7-åring satte sig intill en tre år äldre elev. Inte vid något tillfälle visas bristande respekt för varandras åsikter eller för det andra könet.

Elevernas möjligheter att delta i besluten om utbildningen finns via skolornas elevråd och klassråd. Vid intervjuer med elever och föräldrar framkommer det

att formen för delaktighet är väl känd men att innehållet är mer inriktat på den fysiska miljön än innehållet i utbildningen. Inte någon av de elever som intervjuas kan ge exempel på något tillfälle när undervisningen diskuterats i elevråd eller klassråd.

Vid observationer i klassrumsmiljön såg inspektörerna exempel på såväl delaktighet och inflytande som motsatsen. Vid vissa lektioner arbetade elever i sin egen takt och med anpassat material, de var delaktiga i valsituationer. Vid andra lektioner var innehållet hårt styrt, läraren bestämde vad som skulle pågå i tid och rum. Inspektörerna kan konstatera att olika tillfällen kräver olika pedagogik, men att eleverna under lektionstillfällena inte får tillfälle att uttala sig om pedagogik och metodik.

Inspektörerna ser en relativt lugn, harmonisk och hänsynsfull miljö vid skolorna. De integrerade särskoleeleverna behandlas på ett naturligt och respektfullt sätt, vilket också bekräftas av både lärare och elever.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolornas resultat av arbetet med värdegrunden är bra, men kan förbättras när det gäller elevernas inflytande.

Det finns goda förutsättningar för eleverna till inflytande över den egna situationen och utbildningen, men inspektörerna bedömer att formen betonas mer än innehållet i skolornas arbete med läroplanens värdegrund. Inspektörerna menar att eleverna efter mognad och ålder, bör få möjlighet att delta i beslut om hela verksamheten och utbildningen och därigenom se och få förståelse för hur demokratins principer fungerar i vardagen.

Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Målen för lärandet anges i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Resultaten av undervisningen mäts via utvärderingar och har hittills innefattat förskoleklass och årskurs 1–4. De resultat som redovisas innefattar till stora delar värdegrunden och konstateranden av vad som gjorts. Skolorna redovisar inte några resultat av elevernas färdigheter och förmåga kontra de mål som finns i kursplanerna. Inspektörerna konstaterar att resultaten visar att eleverna har inflytande över och tar ansvar för verksamheten.

Lektionsbesök och intervjuer med elever visar att de är vana att arbeta självständigt och utvärdera både arbetsdagen jämte veckan som passerat. Inspektörerna uppfattar att eleverna förstår att arbetsformen innebär stort eget ansvar. Eleverna söker kunskap på egen hand, i samarbete med klasskamrater och med hjälp av läraren när så behövs.

Skolorna i rektorsområde har tidigare inte haft årskurs 5, varför resultat från de nationella proven inte finns på skolorna.

Vid intervjuer visar personalen upp stor förtroenhet med ”Mål att uppnå” och menar att det finns en mycket levande pedagogisk diskussion om hur dessa skall nås. Det finns en övertygelse, hos både rektorn och lärarna, att det blir bättre

och lättare att utvärdera den egna verksamheten när eleverna i årskurs 5, vid den egna skolan, gör de nationella proven.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna skolorna inte redovisar några resultat i relation till kursplanemålen.

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med föräldrar, barn, elever respektive de vuxenstuderande i arbetet med att forma en god miljö för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Verksamheten är utformad för att nå god kvalitet i arbetsmiljö och delaktighet. Det finns en medveten strategi och bra former som ger goda möjligheter för elever och föräldrar att påverka. Normer och regler är väl kända.

Skolorna har formella samverkansorgan i form av klassråd och elevråd. Vid intervjuer med elever framkommer att de väl känner till formerna för samverkan, men menar att de enbart får möjligheter att påverka den fysiska miljön. Eleverna ger, vid samtliga skolor inom rektorsområdet, flera exempel på hur de påverkat den fysiska miljön, men inget exempel på hur själva lärandet kunnat påverkas. Rektorn är delaktig i elevernas arbete för att etablera forum för ökad delaktighet och inflytande.

Skolans formella organ för samverkan med föräldrarna är den så kallade bestyrelsen. Förtroendevalda föräldrar har inflytande över verksamheten utan att ha beslutanderätt. De föräldrar som inspektörerna intervjuat beskriver stor delaktighet och stor handlingskraft "när det gäller". Ett sådant exempel är arbetet med att få skolorna inom rektorsområdet att också omfatta årskurs 5.

Skolans bestyrelse på Ransätersskolan är mycket engagerad i skolan och känner både personalen och varandra väl. Det finns en stor samsyn mellan lärare och föräldrar gällande Ransätersskolans verksamhet, men kopplingen till de nationella läroplanerna/kursplanerna är inte tydlig.

Vid observationer ser inspektörerna att lärarnas sätt att möta och arbeta med eleverna präglas av respekt och förståelse. Lärarna berättar att de anser det viktigt att vara goda förebilder i detta avseende, vilket får eleverna att agera på samma sätt. Det finns ett handlingsprogram för "Arbete mot kränkande behandling" som är väl känt hos både personal och elever.

Vid Ransätersskolan kännetecknas samverkan av omedelbar närhet mellan lärare, skola och hem. Vid Tallåsgården beskriver biträdande rektorn hur förskolan i fortsättningen kommer att arbeta med "portfolios", där både föräldrar, skolledning och all berörd personal har full insyn. På så sätt kommer en väl dokumenterad bild att växa fram om barnet och dokumentationen kan sedan lämnas över inför skolstarten i årskurs 1. Både personal och biträdande rektorn har långt framskridna tankar om form och innehåll hur en "Portfolio" kan följa

barnet/eleven under hela skolgången och har som mål att föra fram detta till förvaltningsnivå. Föräldrarna tycker att framtagandet av personlig Portfolio är utmärkt, förväntningarna är stora.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolornas former för samverkan med elever och föräldrar är bra. Däremot bedöms elevernas möjligheter till inflytande över undervisningen via elevråd som knappt godtagbar.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå målen skall främst utformas av de lärande och personalen. I förskolan och skolan skall detta ske i samverkan med hemmen. De nationella läroplanerna, andra statliga bestämmelser och kursplanerna ger dock också vissa anvisningar för arbetet. Det finns riktlinjer för stöd, betygssättning och utvecklingssamtal, utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid, etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper och färdigheter barnen, ungdomarna och de vuxna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att närma sig målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Kultur- och utbildningsnämnden har inför innevarande läsår tagit ett beslut att den pedagogiska verksamheten och undervisningen inom rektorsområde 1 skall utformas med åldersintegrerad undervisning som grund. Hur arbetet för att nå läroplanens och kursplanernas mål skall ske på den enskilda skolan har rektorn och lärarna ansvar för.

Skolorna har varierande tillämpning av den åldersintegrerade undervisningen. Hagalundsskolan och Munkerudsskolan bedriver en verksamhet som är likartad medan Ransätersskolan delvis valt andra vägar. För att se olikheterna väljer inspektörerna att redovisa de båda modellerna var för sig. Hagalundsskolan och Munkerudsskolans verksamheter innefattar vardera en förskoleklass, två klasser med elever från årskurs 1–2, två klasser med elever från årskurs 3–4 och en klass med elever från årskurs 5. Lärarna samarbetar i ”spår” som sträcker sig över årskurs 1–4 och elever/föräldrar har möjlighet att välja det ena eller det andra spåret.

Intervjuer och lektionsbesök visar att valet av spår avspeglar större eller mindre tilltro till åldersintegrerad undervisning, eftersom det ena spåret i praktiken bedriver en mera åldershomogen undervisning. Föräldrarepresentanter ställer sig dock frågan om vilken den egentliga anledningen är till att välja spår. Är det lärarna i det specifika laget som lockar eller pedagogiken? De uttrycker också funderingar kring anledningen till att nämnden beslutat om åldersintegrerad undervisning. Innebär pedagogiken ekonomiska eller pedagogiska vinster undrar de.

Inspektörerna observerar vid skolbesöken individanpassad undervisning. Den enskilde eleven får vägledning och handledning på sin nivå men färre tillfällen med specifikt lärarledd undervisning i hel klass. Vid lektionsbesöken observeras, när eleverna arbetar självständigt, att eleverna befinner sig på olika nivåer med olika uppgifter. Detta innebär dels störmoment för den enskilde eleven, dels att läraren ständigt måste byta fokus. Både föräldrar och elever har upp-

fattningen att skoldagen inte alltid är lugn och att den arbetsro som eftersträvas inte alltid kan erbjudas.

Vid Hagalundsskolan bedrivs undervisningen av de integrerade särskoleeleverna av lärare utan lärarutbildning. De får dock handledning av elevhälsan och inspektörerna fick intryck av att verksamheten fungerar. Utredningarna av dessa elever görs av elevhälsan och inspektörerna bedömer att dessa har god kompetens inom området.

Ransätersskolans verksamhet innefattar en förskoleklass och två klasser med elever från årskurserna 1–4. En lärare ansvarar för en klass men olika konstellationer och sammanslagningar förekommer under veckans lopp. Detta innebär att det förekommer såväl årskursintegrerad som årskursspecifik undervisning. Hur de olika grupperingarna avspeglas i undervisningen och främjar elevens möjligheter att nå skolans mål framkommer inte vid intervjuer med lärarna.

De tre skolorna uppvisar också likheter. Det finns lokala arbetsplaner som pekar ut vägen för att nå läroplanens och kursplanernas mål. Observationer och intervjuer med elever och pedagoger speglar de lokala arbetsplanerna, det finns ”en röd tråd”. De lärare inspektörerna intervjuat menar att kontakten mellan skolorna i rektorsområdet och den mottagande skolan, Forsnässkolan, är för dålig.

Utvärdering av lärandet sker årligen, men redovisas enligt föräldrarna inte tydligt. Ingen av skolorna har någon kvalitetsredovisning.

Elevhälsans personal, som har lång erfarenhet av elevvårdsarbete, efterlyser en organisation som gör det möjligt att bättre arbeta mot skolplanen. Intervjuer med dessa visar att rutinerna för elevärenden behöver förbättras för att garantera elevernas rättssäkerhet. Teamet menar att det ibland tas upp informella diskussioner om elever, vid exempelvis lunchrasten, och att detta inte är acceptabelt med hänsyn till sekretessen. Rektorn uppger att det funnits tillfällen då personal, utanför skoldagen, privat tagit upp elevärenden. När rektorn fått kännedom om händelsen har personalen ifråga tillrättavisats.

Samtliga skolor har en engagerad och pedagogiskt intresserad personal, som dock säger sig sakna pedagogiskt ledarskap från rektorn. Föräldrar berättar att det finns stor öppenhet mellan skolan och dem och att det finns ett stort engagemang hos föräldrarna när ”det gäller”.

Rektorn berättar att verksamheten inte målstyrt som önskvärt, varken till form eller innehåll. De personella resurserna har inte räckt till. Inför detta läsår har rektorsområdet förstärkts med en biträdande rektor och en administratör. Rektorn får genom detta bättre möjligheter att ta ett mer övergripande ledningsansvar även för den pedagogiska verksamheten.

Kultur- och utbildningsnämnden, jämte förvaltningschefen, menar att verksamheten blir bättre målstyrd när man får behålla eleverna även i årskurs 5. De tre grundskolorna kan dessutom utvärdera resultaten av de nationella proven mot den egna verksamheten.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att verksamheten ger godtagbara förutsättningar för att nå läroplanens och kursplanernas mål.

Inspektörerna bedömer att elevvårdsarbetet är bra, men att den formella gången för ett elevvärende bör vara bättre känd av samtliga i verksamheten för att säkerställa elevernas rättssäkerhet.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för barnomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolans inre arbete. Sammantaget har dessa skyldigheter att se till att rätten till utbildning tillgodoses. Fristående huvudmän har motsvarande ansvar även om de inte alltid omfattas av målen och riktlinjerna för det offentliga skolväsendet.

Frågor som tas upp vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

Rektorsområdet består av många enheter och har dessutom ett stort geografiskt spridningsområde inom kommunen. Inför innevarande läsår genomfördes en ny pedagogisk plattform på initiativ av Kultur- och utbildningsnämnden. De tre grundskolorna skall ha åldersintegrerad undervisning för samtliga årskurser framöver. Rektorn har inför innevarande läsår fått förstärkning i organisationen med en biträdande rektor och en administratör. Skolledningen är placerad på Forsnässkolan som är en del av kommunens andra rektorsområde. På skolorna finns det kontaktpersoner, arvoderade för ändamålet, som länkar mellan daglig verksamhet och skolledning. Kontaktpersonerna, förskollärare på Ransätersskolan och på de andra två skolorna fritidspedagoger, har ekonomiskt och administrativt ansvar, är respektive skolas ansikte utåt och ansvarar för vikarieanskaffning. De har däremot inget ledningsansvar vare sig personellt eller pedagogiskt.

Inspektörerna uppfattar att Kultur- och utbildningsnämnden har en ambition att genomföra en och samma organisationsmodell vid de tre skolorna. Vid besök vid de enskilda skolorna ser inspektörerna att detta inte lyckats. Ransätersskolan har en modell medan Hagalundsskolan och Munkerudsskolan en annan.

Det framkommer med stor tydlighet att ledningsorganisationen varit utsatt för stora nedskärningar. Detta uppges ha sin grund i "Kommunakutens" åtgärder då Munkfors kommun fick bidrag för att rekonstruera sin ekonomi och få balans i budgeten. De personella resurser som tillförts kommer, enligt rektorn, ge bättre möjligheter att förverkliga ambitionerna att ta ett mer övergripande ansvar verksamheten. Med så sporadiska kontakter med respektive skola som idag är fallet finns det stor risk för utarmning av den pedagogiska diskussionen och skolutvecklingen, till förmån för de vardagsnära praktiska frågorna. Det krävs en helt annan intensitet i utvecklingsarbetet för att nå högre kvalitet och samordning, menar rektorn.

Inom rektorsområdet schemaläggs tid för personalkonferenser i varje skola med 1,5 h varje måndag. Verksamhetens omfattning, tre skolor och tre förskolor som ligger geografiskt utspridda i kommunen, medför att rektorn deltar vid ett tillfälle per månad och skola. Under intervjuer med personal och föräldrar i bestyrelsen framkommer vid flera tillfällen tveksamheter i förtroendet gällande rektorns förtrogenhet med den dagliga verksamheten och inom ansvarsområdet.

Utvärdering av lärandet sker av personalen på respektive skola, mot uppsatta mål i lokala arbetsplaner, men redovisas enligt föräldrarna inte tydligt. Skolorna har inte någon kvalitetsredovisning. Det finns och pågår utvärderingar på flera håll i verksamheten, men det saknas analyser av resultaten.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att verksamhetens styrning och ledning fungerar godtagbart, men behöver utvecklas och förbättras. Vidare bedömer inspektörerna det som otillfredsställande att skolorna saknar kvalitetsredovisning.

Inspektörerna menar att det egentligen existerar två rektorsområden, både organisatoriskt och faktiskt. Tallåsgården och barnomsorgen utgör det ena och de tre grundskolorna det andra.

Vidare bedömer inspektörerna att rektorsområdet har bra förutsättningar att uppnå de nationella målen för utbildningen, men att det saknas systematiska utvärderingar för kvalitetshöjning och resultatförbättring i verksamheten. Inspektörerna föreslår framtida utvärderingar av en mer analyserande karaktär som ger politiker, förvaltningen, personal, elever och föräldrar större tydlighet och nya kunskaper att beakta inför verksamhetens vidare utveckling.

Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Inom en viss utbildning skall det också finnas möjligheter för eleverna att individuellt göra val av kurser eller ämnen.

Granskningen gäller om möjlighet till utbildning ges i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till utbildning behandlas.

I rektorsområdet har barn och föräldrar både tillgång till och valmöjligheter av omsorg och pedagogisk verksamhet. Förskoleverksamheten uppvisar enligt skolledningen ingen kö. Föräldrarna kan välja att placera sina barn vid Tallåsgården eller vid någon av de andra små enheterna. Likaså har de möjlighet att fritt välja mellan de tre grundskolorna. Vid intervjuer med föräldrar yppar sig tveksamheter om hur ”spelreglerna” ser ut när de ansöker om plats vid förskoleverksamheten. De menar att rektorn inte lämnar helt tydliga besked.

Vid observationer och lektionsbesök på skolorna träffar inspektörerna ett flertal elever som inte valt den skola som ligger närmast hemmet. Föräldrar i bestyrelsen berättar att val av skola alltid varit möjligt och att önskemålet tillgodoses.

Föräldrar uttrycker tveksamheter till kvaliteten vid Forsnässkolan, den skola eleverna placeras vid från och med årskurs 6. De menar att undervisningen, till både form och innehåll, väsentligt skiljer sig åt från den verksamhet eleverna kommer ifrån. Det finns ingen valmöjlighet, menar bestyrelsen, och då är det viktigt att kommunen beaktar ett elevers och föräldrars önskemål om verksamheten.

Sammanfattningsvis uppfattat inspektionen att tillgången till omsorg och utbildning är god och att föräldrarna har reella möjligheter att välja skola.

Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Intervjuer med kommunledningen och rektorn visar att det inom rektorsområdet varit omfattande nedskärningar inom organisationen, men att det nu har tillförts resurser för att eleverna skall ha bättre förutsättningar att nå målen.

Skolledningen har fått utökade personalresurser inför innevarande läsår, vilket innebär en biträdande rektor och en administratör. Vid intervjuer med både personal och skolledning framkommer att rektorn hittills tvingats ägna mycket tid åt administration och budgetarbetet och att detta hindrat engagemang i övriga delar av verksamheten.

Rektorn och förvaltningsledningen menar att det finns personal i tillräcklig omfattning och med ändamålsenlig utbildning. Intervjuer och besök i verksamheten ger delvis en annan bild. Det finns lärare utan föreskriven utbildning. Inspektörerna finner dessutom att samtliga lärare som arbetar med särskolans elever saknar lärarutbildning.

Vid skolorna finns det lärare med erfarenhet och vilja att utveckla den åldersintegrerade undervisningen och även en vilja att dela med sig av sin kunskap.

Inspektörerna uppfattar att lärarna och skolledningen ser skolplanen och lokala arbetsplaner som en resurs för verksamheten.

Observationer och intervjuer visar att fritidspersonalen ägnar en stor del av arbetsdagen åt att vara elev- och lärarassistenter och att de ibland också får agera lärare, vid t.ex. sjukdom eller tjänstledigheter. De menar att detta riskerar att ge lägre kvalitet på fritidshemsverksamheten.

Den kompetensutveckling som sker ägnas, enligt skolledningen och personalen, mer åt de mjuka värdena i skolan än mot kvalitetshöjning och resultatförbättring gentemot undervisningsmål.

Skolornas lokaler är ändamålsenliga och svarar väl mot pedagogiska krav och flexibelt utnyttjande. Personal och elever beskriver och visar en verksamhet som ger både trygghet och lust att lära. Vid Ransätersskolan finns det en osäkerhet i planeringen inför nästa läsår, då skolan utökas med årskurs 5. Föräldrarna önskar rekrytering av fler manliga lärare.

Inspektörerna observerar att den yttre miljön vid skolorna inbjuder till utomhusaktiviteter och lätt blir en del av skoldagen. Den inre miljön upplevs svara mot de pedagogiska kraven. Inspektörerna noterar att Munkerudsskolan är tydligt utformad för ett flexibelt utnyttjande.

Intervjuer och dokument visar att skolans principer för resursfördelning inte är öppna och diskuteras. Rektorn framför behoven till nämnden inför kommande

budgetår och där tas besluten. Lärarna berättar att de är med i diskussionerna, men är osäkra på deras reella inflytande över resursfördelningen.

Inspektörerna konstaterar att skolorna saknar systematiska utvärderingar för sin resursanvändning.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna det som inte godtagbart att samtliga lärare som arbetar med särskolans elever saknar lärarutbildning.

Inspektörerna konstaterar vidare att skolans principer för resursfördelning är otydliga.

Sammanfattande bedömning

Skolornas resultat av arbetet med värdegrunden ligger väl i linje med de nationella målen. Eleverna bedöms ha en lugn och trygg miljö för lärande. Skolornas arbete mot kränkande behandling är bra. Det finns ett ambitiös samverkan med elever och föräldrar. Formerna är väl kända. Elever och föräldrar har god tillgång till omsorg och utbildning och en reell möjlighet att välja skola. Inspektörerna bedömer att verksamheten erbjuder förutsättningar för att nå läroplanens och kursplanernas mål.

Områden i behov av utveckling bedöms vara

- elevernas möjlighet att, efter mognad och ålder, få delta i beslut om hela verksamheten och utbildningen och därigenom se och få förståelse för hur demokratins principer fungerar i vardagen,
- redovisningen av resultat i förhållande till kursplanemål,
- den formella gången för ett elevärende bör bli bättre känd av samtliga i verksamheten för att säkerställa elevernas rättssäkerhet,
- rektorsområdet bör både organisatoriskt och faktiskt fungera som en enhet,
- verksamhetens styrning, ledning och kvalitetsarbete,
- principerna för resursfördelningen, som bör ta sin utgångspunkt i verksamhetens behov.

Områden som inte är i enlighet med författningarna och som huvudmannen har att åtgärda

- skolorna saknar kvalitetsredovisningar,
- samtliga lärare som arbetar i särskolan saknar lärarutbildning.

Datum	Ort
2004-01-26	Göteborg

Mats Löwing
Thomas Nilsson